

Verkorte tekst digitale Nieuwsbrief oktober 2016

Volksvermaak: 't Nut en sport

De SportZomer in 2016 in de media was vol en veel bekeken! 'Wij Hollanders' zijn trots op Sanne Wevers die zich naar goud turnde op de Olympische spelen. We keken met bewondering naar Kiki Bertens in de halve finale van Ronald Garros. Er was Europees voetbal, de Tour de France en tot slot de Paralympics met de gouden Nederlandse blade-runner en boegbeeld Marlou van Rhijn. Misschien zijn het wel de Paralympics die tonen waar het bij sport vooral om gaat: het gevoel van saamhorigheid ervaren ongeacht de beperking van de sporter. Met zijn allen als team toewerken naar een prestatie waarmee je boven jezelf uitstijgt.

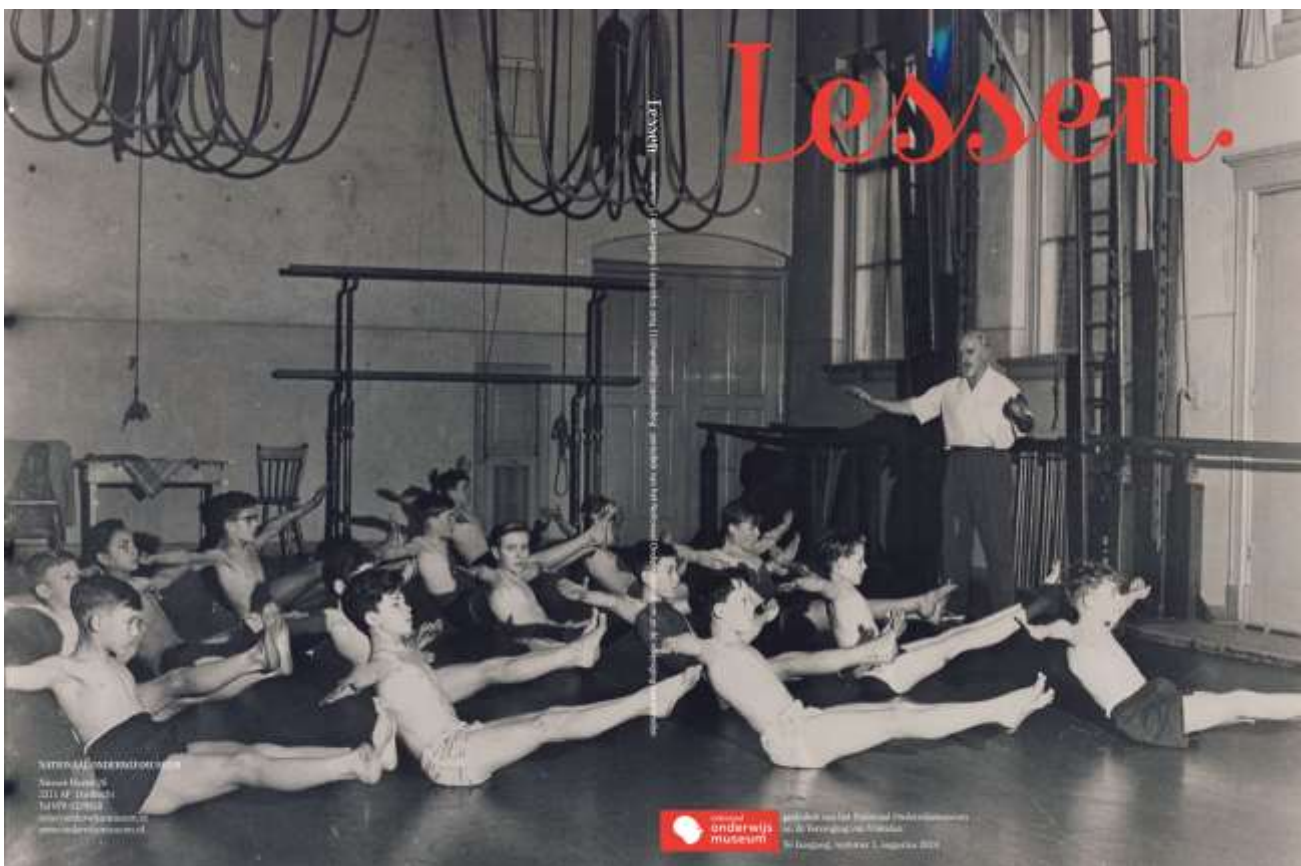
Velen van ons maakten op de lagere school voor het eerst kennis met sport door het vak lichamelijke opvoeding. Tot halverwege de 19de eeuw was lichamelijke opvoeding echter geen vanzelfsprekendheid op scholen. Dat de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen een groot verleden heeft in het onderwijs in Nederland is inmiddels bekend. Maar wat heeft 't Nut met sport?

De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen introduceerde halverwege de negentiende eeuw gymnastiek op de door haar opgerichte scholen. Dat werd niet meteen goed ontvangen. Sport werd veelal gezien als zinloos tijdverdrijf voor rijkeluiszootjes. Ook uit de religieuze hoek kwamen bezwaren. In tijdschrift 'Lessen' van het Onderwijsmuseum (4014-1) is meer te lezen over de geschiedenis van het vak lichamelijke opvoeding op scholen. Het tijdschrift is geheel gewijd aan de betekenis en ontwikkeling van lichamelijke opvoeding in het onderwijs. Exemplaren van dit tijdschrift zijn na te bestellen bij het Onderwijsmuseum.

Parallel hieraan ontstond er halverwege de 19de eeuw bij 't Nut ook aandacht voor de wijze waarop volksvermaken konden bijdragen aan ontwikkeling en volksbeschaving. 't Nut schreef zelfs een prijsvraag uit. De inzending van F. Nagtglas 'Iets over Volksvermaken' werd gehonoreerd en gepubliceerd door 't Nut. De verhandeling gaat in op veel soorten van volksvermaak zoals toneelvoorstellingen van de rederijkers, de activiteiten van de schutterijen, volkslezingen, het bezoeken van musea, tentoonstellingen en muziekkuitvoeringen. Ook worden er vermaken beschreven die vandaag de dag als volwaardige sport worden erkend: ringsteken, harddraven, ijsvermaken (... 'zelfs voor dames en mensen van alle klassen'....), hardzeilen, balspelen en lichaamsoefeningen. Ten

tijde van het schrijven van de verhandeling waren in Duitsland al gymnastiekverenigingen in opkomst. Nederland zou later volgen. Nagtglas geeft aan dat gymnastiek steeds meer als een belangrijk onderdeel van de opvoeding wordt gezien en het daarom ook mogelijk als volksvermaak een plaats kan krijgen.

Ook staan er in de verhandeling van Nagtglas (p.22) volksvermaken die vandaag de dag als barbaars worden bestempeld; het knuppelen, ganstrekken en vogelsnijden. Dat het er bij deze vorm van amusement er niet vredelievend aan toegaat doet de naam al vermoeden. Vooral dieren zoals katten, ganzen en hanen kwamen hierbij wreed aan hun einde. Veel onschuldiger zijn de beschreven balspelen. Nagtglas beschrijft bijvoorbeeld het ontstaan van het maliën Bij maliën wordt een houten bal niet met de hand geworpen maar door een malie voortbewogen. Een malie was een lange taaie stok met een fluweel handvat met aan de onderkant 'een houten met ijzer bekleedde hamer'. Wie de bal met het minst aantal slagen heen en weer bracht tussen de palen aan het begin en eind van de maliebaan won het spel. De Maliebaan in Utrecht en ook in andere grote steden danken hun naam aan dit spel. Voor liefhebbers van volksvermaak toen en nu: Een digitale versie uit 1866 van F. Nagtglas 'iets over Volksvermaken' treft u hieraan.

Buikspieroefeningen in een gymzaal, 1961, | collectie Nationaal Onderwijsmuseum, Dordrecht | omslag tijdschrift LESSEN

Bestuurders 't Nut Noord- en Oost-Groningen bezoeken Wildervank

Op 7 mei 2016 organiseerde het Nutsdepartement Wildervank een besturendag. Ruim zestig bestuurders van 't Nut uit het de district Oost- en Noord-Groningen werden begin van de middag welkom geheten in het S.T.A.R-treinstation Veendam. De Stichting Stadskanaal Rail (S.T.A.R.) werd in 1992 opgericht met als doel de spoorlijn Veendam-Stadskanaal-Musselkanaal te behouden als industrieel erfgoed.

Foto: Frank Loer

Na de koffie, thee en het Veendammer turfje heette de voorzitter Trijny Leeuwerik- Nieboer van departement Wildervank de aanwezigen welkom.

De stoomlocomotief bracht daarna het gezelschap naar Stadskanaal. Hier werd een bezoek gebracht aan de werkplaats van de S.T.A.R. en het museum.

Aan het einde van de middag was er een ontvangst in het Cultuurcentrum Margaretha Hardenberg te Wildervank. De heer Hartsema, beheerder, vertelde de geschiedenis van de voormalige kerk waarin het cultuurcentrum is gevestigd. Na afloop werd nog een eenvoudige maaltijd gebruikt.

De bestuursleden kijken terug op een interessante en zonnige dag waarop men goed en 'nuttig' heeft kunnen bijpraten.

Fondsenwerving

In de gelederen van het Nut realiseert men veel maatschappelijk relevante plannen die bijdragen aan een gezonde samenleving. Het is zonde als een goed idee op niets uitloopt door het gebrek aan financiële middelen. Nu er tijdelijk geen aanvragen bij het Nutfonds kunnen worden ingediend is het natuurlijk wel mogelijk andere fondsen te benaderen. 't Nut zet een aantal tips op een rijtje waarmee u een heldere en zo succesvol mogelijke aanvraag indient.

De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen heeft met het Nutfonds ervaring opgedaan met aanvragen. Ook sommige departementen functioneren als lokaal fonds. Departement Groningen-Haren is daar een voorbeeld van. Er zijn veel lokale en landelijke fondsen. Een voorziening als Fondsenwerving online <https://www.fondswervingonline.nl/lidmaatschap> kan handig zijn om te gebruiken bij het selecteren van fondsen.

Om te beginnen

Fondsenwerving kost tijd en het is daarom aan te raden dat u ruim voor aanvang van uw project een aanvraag bij een fonds indient. De behandeltijden variëren van twee tot zes maanden en naderhand toekennen doen fondsen doorgaans niet. De volgende stap is het aanmaken van een lijst relevante fondsen. Het is raadzaam het te financieren bedrag te verdelen over verschillende fondsaanvragen bij verschillende partijen, waarvan minstens één lokaal fonds. U selecteert deze door goed te kijken naar de doelstellingen van uw project en de doelstellingen van het fonds. Hiervoor zijn online diverse handige websites die u kunt raadplegen.

Bij het verwoorden van uw aanvraag beschrijft u uw organisatie, de doelstellingen, de doelgroep en het belang van het project. Werkt u samen met partners? Benoem ze! Daarbij voegt u een heldere planning en een realistische begroting. In deze begroting noemt u ook de andere fondsen die u aanschrijft. Zorg dat de aanvraag voldoet aan alle criteria, die verschillen per fonds. Om het fonds ervan te overtuigen dat hun geld bij u in vertrouwde handen komt, kan het geen kwaad om aanbevelingen van derden mee te sturen.

Samengevat: 1. Start tijdig 2. Selecteer de juiste fondsen 3. Controleer de beoordelingscriteria per aanvraag/fonds 4. Beschrijf uw project concreet, compleet en bondig tegelijk 5. Zorg voor een haalbare planning 6. Maak een realistische begroting

Energie en tijd steken in een goede fondsaanvraag is echt de moeite waard en kan net zo belangrijk zijn als het uitvoeren van uw project.

Vooruitblik Seizoen 2016-2017 departementen

Zoals elk jaar kijkt de redactie van de Nut Nieuwsbrief met interesse naar de verschillende departementen, als die hun activiteitenkalenders voor het aankomende seizoen publiceren. Ook dit keer zijn er wederom vele educatieve uitstapjes, lezingen en cursussen te vinden die worden georganiseerd ten behoeve van de bewoners in de regio.

In Delden bijvoorbeeld is er op woensdagen in het Parochiehuus wekelijks van september tot april een bijeenkomst met lezingen op het gebied van kunst, literatuur of cultuur.

Het seizoen start met een excursie over de grens naar het imposante Duitse kasteel Bentheim. In 2017 bestaat 't Nut Delden 180 jaar. Vandaar dat het hoogtepunt van het jaar het jubileumconcert in de oude Blasiuskerk zal zijn, met medewerking van het voltallige Twents Jeugd Symfonieorkest en sopraan Karin Hertenberg. De details omtrent het programma zijn gepubliceerd op de website van 't Nut Delden www.nutdelden.nl.

't Nut Wassenaar biedt een indrukwekkende agenda waarin lezingen, concerten en cursussen elkaar afwisselen. Om zo veel mogelijk mensen te bereiken verspreidt het departement gratis programmaboekjes in de bibliotheek. Daarnaast staan de evenementen online gepubliceerd op www.nutwassenaar.nl. De website maakt het de naar een passende activiteit zoekende gebruiker makkelijk met een keuzemenu: excursies, theater en concerten, en cursussen. Leden kunnen gebruik maken van het programma en daarbij een introductie mee nemen. De bij te betalen bedragen variëren per activiteit.

Nutsdepartement Edam vult de agenda met elke maand een lezing over steeds weer een ander kunstzinnig of historisch onderwerp. Er is een 6-weekse cursus Wereldmachten, vreemde landen en grootse verhalen te volgen. De jaarlijkse excursie brengt de leden dit keer naar het voormalig scheepvaarhuis in Amsterdam. Het departement weet dat er altijd veel belangstelling is voor de evenementen, ze zijn dan ook openbaar toegankelijk. Leden betalen over het algemeen niets, voor een enkele activiteiten betalen ze een bedrag bij. Alle activiteiten waaronder de eerste lezing op 18 oktober 2016 door Martijn Akkerman staan op de website aangekondigd.

Departement Winterswijk bereikt haar publiek deels door publicatie in de regionale media, waar aandacht is voor de lezingen en excursies. Men bezoekt een glasblazerij en kan tijdens een lezing leren over bijen. Winterswijk was een van de departementen die ook het programma op de website van 't Nut liet actualiseren door het secretariaat. Een goed idee van Winterswijk om ook een persbericht te versturen. Het laat zien dat het toch al best oude departement, zoals het artikel in de Gelderlander zegt en op het nieuwsonline online staat, nog altijd springlevend is.

NUT DEPARTEMENT EDAM
EDAM VOLENDAM ZEEVANG

nut
225 JAAR
1784 | 2009

Dinsdag 18 oktober 2016 Jaarvergadering en lezing door Martijn Akkerman

19.30 uur: Jaarvergadering voor de leden
en daarna lezing door Martijn Akkerman (openbaar toegankelijk)

In Burgum lezen we op de website dat het programma in oktober start met een muzikaal trio waarbij het publiek als stralend middelpunt Marjolein Meijers treft. In 'Van Berini tot Solex' vertelt ze over haar muzikale leven. Smeuïge verhalen met onroerende achtergronden omlijst door de allermooiste oude en nieuwe liedjes, stuk voor stuk goed gearrangeerd en mooi van eenvoud.

In januari staan in het kader van 'Het Landentema' twee Italiaanse avonden geprogrammeerd. De leden kunnen vooraf inschrijven voor een avond waarbij men tijdens het nuttigen van een Italiaans buffet, zal luisteren naar de Italiaanse zangeres Natasja Valletta en Bart Guichelaar op gitaar. Samen noemen zijn zich La Valletta en spelen ze nostalgische Italiaanse nummers, compleet in stijl gekleed. Daarnaast een presentatie van verschillende Italiaanse wijnen, inclusief proeverij.

De komende tijd is er veel te beleven in alle hoeken van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, waarbij zoals vanouds gestreefd wordt naar individuele en maatschappelijke ontwikkeling op een zo hoog mogelijk cultureel niveau.

Departement Leeuwarden eigen website

Home

NUT Leeuwarden steunt maatschappelijke projecten

NUT Leeuwarden ondersteunt goede doelen op het gebied van cultuur, maatschappij en sport in de gemeente Leeuwarden. Organisaties kunnen bij ons [subsidie aanvragen](#).

Wij zijn een vereniging waarvan u [lid kunt worden](#). Daarmee steunt u ons werk.

Departement Leeuwarden is sinds kort op het internet te vinden met een eigen website www.nutleeuwarden.nl. Op deze website leest u wat 't Nut voor Leeuwarden doet. Het departement functioneert vooral als subsidieverlener voor plaatselijke projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelstelling van t' Nut.

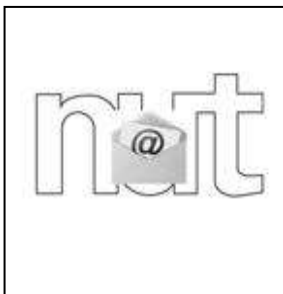
Ledenbijeenkomsten

De eerstvolgende Centrale Districtraadvergadering vindt plaats op zaterdag 19 november 2016 te Amersfoort in het Onze Lieve Vrouw ter Eem Klooster.

Volgende digitale nieuwsbrief

Heeft uw departement nieuws van waardevolle betekenis? Laat het weten voor publicatie in de nieuwsbrief en op de website. De uiterste datum voor inzending van berichten voor de volgende nieuwsbrief is op 15 december 2016. Berichten kunt u sturen naar secretariaat@nutalgemeen.nl.
